

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

Tale ved/til : Norsk Redaktørforening

Sted : Parkveien 45

Dato : 28. april 1994

VELKOMSTORD TIL NORSK REDAKTØRFORENING

Kjære redaktører og andre deltakere på Norsk redaktørforenings vårmøte.

I Stortinget har vi de to siste lange dagene diskutert vårt forhold til den europeiske union. Det har vært en hard debatt, preget av sterke motsetninger, også i synet på hva slags type samfunn det er vi eventuelt skal samarbeide med. At debatten blir slik den blir, når dette temaet er oppe, har kanskje sammenheng med den egenskap Åsmund Olavsson Vinje kalte "tvisyn", eller det Hans Magnus Enzensberger har kalt "norsk utakt".

Jeg siterer fra boka med samme tittel:

" I Norge har klokka alltid gått annerledes enn på kontinentet. Dette landet er usamtidighetens land, noe skarpsynte observatører tidlig festet seg ved. Den berømte historikeren Ernst Sars lanserte til og med uttrykket " den norske utakt." Kanskje mente han noe annet, men hva som har forbløffet meg ved dette lille, perifere samfunnet, er det ubevisste kunststykket som de stadig har lykkes med de siste 170 åra: De kommer haltende på etterskudd med tida, og er samtidig forut for den."

Han utdyper også denne tankegangen i beskrivelsen av den norske Europa-debatten. Jeg skylder å gjøre oppmerksom på at Enzensberger skrev dette i 1984.

"Også velgernes hardnakkede motstand mot tilslutning til det europeiske fellesskapet, er et tegn på den norske historiens asynkrone gang. Det hele laster lys over den dobbeltkarakteren utenlandske observatører stadig er blitt slått av hos landets innbyggere: De er heimfødinger og kosmopolitter på en gang. Norge er i dag Europas største folkemuseum, men på samme tid et kjempemessig framtidslaboratorium."

Om Enzensberger bare har litt rett i sin beskrivelse av det norske folkeferd, er det ikke rart Europa-debatten er blitt slik den er blitt.

Det er sikkert mye god underholdning i denne debatten, noe jeg har inntrykk av de moderne massemedier ikke har noe i mot. Men det er ikke sikkert de mange usikre, tvilerne blir bedre i stand til å gjøre seg opp en mening av den grunn.

Derfor er det betenkelig om denne viktige debatten for vår fremtid blir mer underholdning enn en samfunnsdebatt som bidrar til at folk blir bedre i stand til å ta standpunkt.

Her har først og fremst vi politikere et ansvar naturligvis. Men også massemediene, og dermed dere som sitter her, har et ansvar for at denne debatten blir mest mulig informativ.

La meg ta et sitat av professor Johan P. Olsen, fra boka "Meninger og makt.", et av produktene av Maktutredningen:

"Offentlig debatt kan erstatte politisk handling. Debatten kan gi en følelse av at noe skjer. Den kan virke som en form for terapi for den enkelte, som får gitt uttrykk for meninger og frustrasjoner, mens myndighetspersoner vet at oppmerksomheten snart vil bevege seg til andre spørsmål. Men offentlig debatt og medieaktivitet kan også gi innflytelse. Den kan forberede politisk handling og skape legitimitet for tiltak."

Og her er det ingen tvil om at vi har et felles ansvar.

EU-saken kommer også til å sette et sterkt preg på mediene i tiden framover,- men den har ikke vært noe tema på Redaktørforeningens vårmøte , naturligvis. Der har dere vært mest opptatt av dere selv, og jeg ser av vårmøtets program og av ulike medieoppslag i det siste, at det også er en viss tubulens rundt enkelte spørsmål i redaktørmiljøet. Dere retter søkelys på redaktørens rolle mellom eier, journalist og samfunn, blant annet.

Den debatten er viktig å ta. Det har jo i norsk pressetradisjon vært et viktig prinsipp at eierene ikke skulle gripe inn i redaksjonelle spørsmål.

Som dere er klar over er også Regjeringen opptatt av eierforholdene i norske medier. I fjor høst ble det oppnevnt et utvalg for å vurdere dette spørsmålet, spesielt behovet for lovbestemmelser som regulerer eierforholdene. Målet for dette arbeidet er å unngå at en konstellasjon blir slik at det truer det differensierte mediebildet vi er så opptatt av å kunne beholde. Utvalget har fått frist til 1.januar neste år med å legge fram en utredning.

Jeg vet at dere fortsetter vårmøtet i morgen, og at dere da skal foreta en selvkritisk drøfting av dekningen av Bjugn-saken. Denne saken har jo i høy grad aktualisert viktige medieetiske spørsmål, og det er prisverdig at dere setter den på dagsorden.

Jeg ønsker dere lykke til med fortsettelsen av møtet - og ønsker dere velkommen til bords.